

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi uțoza Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICEAȘĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Seceriș.

Cu noaptea 'n cap pleacă, în pas domol, la câmp, țaranul, cu plugul cu boi.

Și când zorile se respiră, lăsând intrare ceresului soare pe deschisa tărie, cu căciula 'n mână, românul se pleacă spre închinare, făcându-și cruce, în fața simbolului rodniciei și al căldurei vieții, trimis solie omului și pământului, dela Dumnezeu.

»Doamne-ajută!« e cuvântul magic al credinței și nădejdei; și înfrățită, credința, cu neodihnierea muncii, a muncii fără de sfârșit, alintă sufletul, mângăie inima și dă puterea nădejzii de mai bine, făpturii alese alui Dumnezeu.

Din geana cerului picură mana de viață dătătoare și bucuria e mare, în cei dedați la muncă...

Dar oare acolo, unde pământ de o palmă e învrăstat cu stânci, acolo unde pustiul de roade se revarsă pe întinderi ce cuprind zările vederii, cu ce își va ține omul viața?

Îngrijește Domnul de rosturi și rândueli, menite spre folosul, viața și mântuirea omului!...

Unde este credința și râvnă la muncă, unde este pricepere și porniri sănătoase, unde este lumina minții, se deschid brazde traiului, vieții, — căci toți cei ce își fac și știu a-și face datoria, chemați sunt a fi mângăiați și de mântuire parte vor avea.

Căci rândul întocmirilor acestei lumi și vieți astfel este, — că rugăciunii și muncii îi urmează binecuvântarea lui Dumnezeu, și pierire în belșug, este partea celui nevrednic.

Grânare pline se resfață în țările mănoase și spre indetulirea și a celor îndepărtați pornesc corăbii și trenuri încărcate, căci răspund unii

altora, cel cu grăunțe celui cu îmbrăcăminte, ș. a. căci sprijinul și frația rânduită-i de legea mântuitoare pentru lume și pusă-i în inimile oamenilor, dela Dumnezeu.

Dar oare — aceasta este întrebarea — tot pământul produce roade?

Parabola sămănătorului ne dă mai pe ales cuvântul viu al adevărului, potrivit și pentru viața trupului și pentru a sufletului...

Și oare, nu este timpul să ne gândim, tocmai acum, în vremea ce trece pe sub ochii noștri, la ogorul răsărit al învățaturii din școalele noastre, căroră li-s'a început secerișul?

Gândul nostru este la examenele școlare, la aceste sărbători ale copiilor noștri și ale noastre...

Zile senine, zile de mângăiere? Ce ne aduc odraslele, ce ni-au pregătit sămănătorii noștri?

Oare arșița rea și neghina, nu vor fi răpus ori înecat rodul curat al grâului?

Oare nu sunt ogoarele istovite de o muncă forțată fără folos?

Oare nu a pălit, nu s'a veștezit rodul plăpând, cuprins de o dogoare pripită și sburdată?

Oare nu i-a rămas nimănuui intinsă, ca după arginți, mâna ridicată spre a face cruce? și i-a încremenit întru blestem pornirea!

...Cum ridică mâna țaranul muncitor, în fața simbolului puterii dumnezeiești!

Fără prihană și curat este secerișul nostru?

...Nu prin tâng, ci prin tăria credinței și puterea muncii, cu sufletul la trecut și cu gândul în viitor — dorim să vedem pe sămănătorii noștri și odraslele ogorului lor, planurile viitorului.

Atunci crai nou, al dreptății și biruinții arăta-se-va nouă, în zarea vremilor ce vin.

S. Secula.

Evoluțiunea și depravaționismul.

— Urmare. —

Sufletul și corpul fiind prin intimul lor raport psihofizic așa zicând familiate și asimilate în diame-trala ființă ideală „om“, de aceea organismul cor-poral nu se poate mulțumi, ca cel animalic, cu condi-țiile de existență, cum i-le oferă natura în stare brută. Psihologia empirică, unul din cele mai sigure izvoare de cunoștință, ne arată că omul trage în acea mă-sură și corpul material după sine, în care se urcă în lumea ideilor estetice. Cunoșcând el superioritatea sa intelectuală, care-l pune mai pe sus de animal, la aceasta conștientă înălțătoare el nu voește a fi ca dânsul, ci ca o ființă ideală el *îmbină contentarea ne-cesisăților fizice cu ideea „plăcut și frumos“* decopiată cu ajutorul abstracțiunii de pe motivele estetice ale naturei. Pe când animalul, servitor instinctului, caută numai cantitativ sațiu și odihnă, fără să caute și ca-litatea condițiilor, omul ideal și rațional autonom și de aceea liber de sub jugul instinctului pur animalic, când îi oferă plăcere, adese preferă și cele dăuna-cioase, pentru că el nu mănca numai ca să existe, ci ca să existe plăcut; iară plăcerea n'o caută numai în saț ci mai mult în *idee*.

Desgroparea vetrelor preistorice din niște tim-puri, în cari omul trăia alături cu animalele, desvă-lește obiecte de lux, cari dovedesc, că el din firea sa este o ființă ideală, ce trăește nu numai în corp ci și în lumea ideilor, fie ele cât de înguste, cum sunt d. e. plăcerile cele fizice.

Ideea „*frumos*“ se produce prin simetria for-melor, ideea „*plăcut*“ prin ideea „*frumos*“ și ca atare se coboară în adâncul sentimental. Una notează ceace convine senzorialului armonie acordat, alta ce convine sentimentului. Întrucât ideea „*frumos*“ și „*plăcut*“ oferă sau nu garanța folosului pretins de realizarea „*misi-unei*“, vorbim de *ideea „bine“ sau de ideea „rău“*. De aceea tot ce promovează realizarea misiunii finale, numim *bine*, altminteră *rău*, și după misiunea luată în privire deosebim un *bine* și *rău* material și spiritual-moral și bunuri inferioare și superioare. *Acea cali-tate specifică a omului, în virtutea cărei el stăruiește cu aceea energie a înbina contentarea necesităților fizice cu ideea „plăcut, frumos și bine“,* cu care se luptă pentru conservarea individuală, *este idealitatea sa psihofizică*, care prin armonizarea aspirațiilor fizice cu cele spirituale, prin armonizarea corpului cu spi-ritul, institue legătura subiectivă între ambele elemente constitutive. Stând ea în intimă legătură cu rațiunea și libertatea, se prezintă ca un mediu providențial spre perfecțiune, căci boldul de conservare este motor spre muncă, iară idealitatea motor spre progres intelectual și religios-moral. Dacă ne întrebăm despre cauza me-tafizică a științei și artei, cari ridică popoarele pro-gresate pe treapta culturii superioare, o aflăm în *con-servare și idee*. Prima a adus pe om la lupta fizică și intelectuală, cu antagonii săi naturali, pe cari înțelep-

tul și providul creator i-a pus în calea omului, ca să-i fie motori indirecti spre perfecționare intelectuală. Ideea care l'a forțat pe om în bine cu existența obiec-tivă încă și plăcerea subiectivă, a fost primul bold spre nașterea artei și a credinței, cari fundamentează pe motivele estetice culese de pe natură. De oarece în natură nu există nimică accidental, cunoaștem în mod pozitiv, că *idealitatea* care leagă concepția și voința omului de ideile estetice „*frumos, plăcut și bine*“, *este provăzută în planul etern* ca factor eficient, al perfecțiunii. Ca atare, după cele zise, ea este de privit ca mediul de conducere providențială spre rea-lizarea misiunii finale, ca aureola calităților intelectual-morale, ce-l fac capabil de năzuinți superioare și demne de proeminența sa față de celelalte făpturi

(Va urma).

Post festa.

Pe când se publică aceste șire, noua lege școlară e sancționată.

Cei chemați și mai ales cei aleși ai bisericei noastre naționale — în cei 3 ani de respirație — vor afla un »modus vivendi« pentru instrucțiunea din școlile noastre în viitor.

Clerul nostru din bătrâni s'a mărginit la susținerea credinței în popor, manifestată în *limbă și lege*, unificate până în ziua de astăzi.

Acei preoți cu puțină carte au săvârșit mult, și e mare întrebare, că oare noi, cu atâtea școli, comparându-ne cu ei, vom putea satisface aștep-tărilor în viitor?

Progresul cultural și poate tot nivelul la care am ajuns, dela desrobire până în zilele noastre, în cea mai mare parte e a se atribui școlii confesionale, în sila tuturor neînțelegerilor, nu rare, între preoți și învățători.

Școala azi e pe povârnișul de a-și perde caracterul confesional.

Și e natural, că starea aceasta nu va fi de durată lungă, fiind abnormă, ci va fi o stare de tranziție, în care va trebui să ne organizăm clerul, căruia în viitor vor reveni îndoite, ba putem zice că înzecite obligamente, față de popor.

Dacă o mamă și-a pierdut pe nedrept fca sa, îi poți da fice maștere sau adoptate la fel și câte vrei, durerea nu i-o mai poți alina; din contră, căutând pururea pe cea legiuită, pe cea adevărată, durerea i-se va potoli.

Dacă cineva îmi va tăia mâna dreaptă, îmi poate tot agăța la stânga o duzină de brățare meșteșugite, nimic nu-mi ajută.

Pentru pierderea ce o îndură biserica națio-nală, nu există preț de răscumpărare.

Azi încă nu e târziu și ne putem încă forma un cler după plac, că nu știm ce va aduce ziua de mâine...

Nici o corporațiune bisericească să nu creadă că poporul undeva ar jertfi pentru școale mai mult ca în trecut; așa ceva ar fi o socoteală la masa verde, care nu se poate realiza, durere, dar poporul nostru n'a ajuns încă la acel grad de cultură și jertfă ca însuși să vadă că numai școala îl poate mântui; dimpotrivă, în noianul de dări ce-l împresoară, îi pare bine că poate scărița ici-colea cât de puțin, fie din dotațiunea preotului fie din a învățătorului, — știind, că celelalte dări — dela cari nu se poate retrage — și așa cresc în galop.

Reducerea parohiilor, unde nu mai e cu puțină este unicul mijloc pentru întărirea noastră; alt mijloc cu greu cred că ne-ar putea mântui.

Un cler independent materialmente poate să ne facă servicii neprețuite; iar prin îndeplinirea, mai mult, prin reînființarea parohiilor, astăzi, credem, că asigurăm existența multor familii inteligente și a clasei numite conducătoare, în acest caz însă lucrăm pentru moment și nu pentru viitor, dăm o sucrescență de cler aservit, de care n'avem lipsă, în situația penibilă de astăzi, și în nevoia de luminare a poporului.

Ven. Consistoare vor ști mai bine, în ce direcție să se modifice statutele fondului preotesc, în acestea vremuri, când școala nu va mai fi pârgia bisericeii, ca să nu cadă și preotul în ispită, căci aceasta ar însemna capitulare de bună voie.

Meniția sesiilor reduse — cari »de jure et facto« formează beneficiul preoției — a fost în trecut înaltă și unanimă; astăzi trebuie să devină sfântă și salvatoare.

Galșa, 7 Iunie 1907.

Tr. Terebențiu,
reot.

Urmările beției.

Disertațiune ținută de Dl advocat Emanuil Ungurean în adunarea generală a despărțământului Timișoara al „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român, la 10 Iunie 1906 în comuna Topolcețul-mare.*)

De un timp încoace oamenii mai luminați și mai cu inimă pentru binele neamului lor, văzând ce devastări mari fac beuturile spirituoase în sănătatea, averea și morala omului, au început cu vorba și în scris a face pe oameni atenți la urmările rele, ce aduc cu sine beuturile spirituoase sau alcoolice.

De beuturile spirituoase sau alcoolice în general se țin: licherul, romul, coniacul, răchia, vinul și berea; aceste fluide se numesc beuturi spirituoase sau alcoolice, pentru că conțin spirt sau alcool unele mai mult, altele mai puțin, — mai puțin alcool conțin vinurile moi de pe șes și berea; pentru aceea vinurile moi și berea sunt mai puțin vătămătoare sănătății, decât beuturile tari; despre oameni, cari beau beuturi

spirituoase în măsură mai mare, încât să și îmbată, se zice că sunt bețivi sau alcoolști.

Acei oameni inteligenți, cari ținesc la progresul și îmbunătățirea stării neamului lor, — ca munca lor să aibă rezultat favorabil, — au început a erua și a pune înaintea ochilor oamenilor influința stricăcioasă a beuturilor alcoolice asupra sănătății, averii și a moralei, — ca în ăst mod să poată pe oameni convinge, cel puțin pe aceia, cari mai au mîntea la loc, că în fapt beuturile alcoolice ruinează sănătatea, morala și averea omului bețiv. Ei zic: om bețiv și sănătos nu este, — adevărat efectul alcoolului asupra sănătății; cu beția vine împreună și sărăcia — adevărat efectul alcoolului asupra averii omului; dela beție calea cea mai scurtă duce la temniță; adevărat efectul alcoolului asupra moralei omului.

Nizuinței acestor oameni fac ceva greutăți doi factori, și adevărat: statul și capitalul.

Statul având lipsă de venituri mari, pune dări mari pe beuturile alcoolice, nu împedecă fabricarea și consumarea lor; cu cât se consumă mai multe beuturi alcoolice, adevărat cu cât beau oamenii mai mult, cu atât mai mare venit are statul; el zice: tot omul majorean e domn peste averea și sănătatea sa, deci poate face cu sănătatea sa și cu banii săi ce vrea, însă cel cu mîntea întreagă poate să-și păzească averea și sănătatea, căci nime nu-l silește să bea.

Capitalul, adevărat oamenii bogați, ca banii lor să le aducă câștig, dobândă, înființează și instalează fabrici de spirt, de coniac, de rom, de licher, de bere, produc răchie de tot felul și toate acestea beuturi le aduc în comerț; ei zic: noi fabricăm și vindem beuturi, dar nu silim pe nime să le bea, cine e treaz la mîntea, păzească-și averea și sănătatea.

La alte neamuri mai înaintate în cultură mult se scrie și se predică despre influința stricăcioasă a beuturilor alcoolice, se scriu cărți și articole de jurnale, se țin disertațiuni, se constituiesc societăți de temperanță sau moderare, cari permit consumarea beuturilor în măsură mai mică, adevărat poți bea, dar să nu bei prea mult; se înființează societăți de abstenență, cari absolut nu permit consumarea de beuturi spirituoase; să țin congrese și conșultări despre modul și mijloacele, cum s'ar putea mai cu efect oamenii, mai cu samă pătura mai de jos, capacitate de a se lăsa de consumarea cea peste măsură mare a beuturilor alcoolice.

Astfel de congrese, dacă iau parte la ele oameni învățați de diferite naționalități, se numesc congrese antialcoolice-internaționale și până acum s'a ținut în Antwerpen la anul 1885, în Zürich la anul 1887, în Christiania la anul 1890, în Haaga la anul 1893, în Bruxela la anul 1897, în Paris la anul 1899, în Viena la anul 1901, în Brema la anul 1903 și în Budapesta la anul 1905.

Discursurile și rapoartele acestor congrese pun lumea la dispozițiune dovezi, din cari ori-cine se poate convinge, pe cine nu l'a cuprins încă patima beției, că în fapt beuturile spirituoase ruinează averea, sănătatea și morala omului.

De un timp încoace și la noi au început a se ține prelegeri și a se scrie despre urmările rele ale beției; s'a probat și la noi în vr'o câteva locuri a se înființa societăți de moderare, au început ici colea a se ține prelegeri contra beției; dar conșiderând sărăcia și demoralizarea cea mare, ce aduce beția cu sine, și conșiderând că consumarea beuturilor alcoolice e una dintre cele mai mari calamități, cari și la noi împedecă prosperarea clasei mai de jos a popo-

*) În legătură cu concluzul sinodului eparhial relativ la închiderea birturilor de Sămbătă seara, până Luni dimineața, precum și în zilele de sărbători, dăm aceasta instructivă dizertațiune pentru combaterea alcoolizmului.

rului, așa cred eu, că la noi nu se lucră pentru stărpirea sau moderarea răului beției în așa proporțiune precum e răul de mare; - munca noastră de până acum pentru combaterea beției e cu mult mai neînsemnată, decât să aibă ceva rezultat, mai cu samă fiind poporul nostru rămas înapoi în cultură, tocmai din acest motiv, greu ascultă de sfat. Dar eu cred, că dacă de nenumărate ori li vom pune înaintea ochilor relele urmări ale beției, se vor afla și între poporul nostru, mai cu samă întră țărani nostri dela sate, oameni cu mintea trează, cari vor vedea, că mare prostie e a-și predă averea și a-și strică sănătatea cu beuturile alcoolice.

Eu nu cunosc între popoarele acestei țări nici un popor, care să aibă n așa mare măsură lipsă de sfaturi bune, dar carele tot în acea măsură să aibă și datorința de a ascultă sfaturile bune, ca poporul român; nici un popor nu e așa de avizat ca poporul românesc a să îngriji el singur de soartea sa și de viitorul său, deci cred eu, că nu fac lucru fără valoare dacă aceea ce am văzut și cetit bun și folositor la alte neamuri, să fac cunoscut și țaranului nostru, ca să se lumineze și să tragă folos din lucruri bune, ce fac alte neamuri mai depărtate.

Beția fiind o calamitate socială nu numai medicii, dar tot felul de oameni inteligenți, chiar și femeii culte se ocupă cu combaterea alcoolizmului. Combaterea alcoolizmului aparține științele sociologice.

Eacă ce am cetit eu în cărți și jurnale despre influința stricăcioasă a treburilor alcoolice asupra sănătății omului:

Am cetit, că alcoolul conține otravă și fiindcă în rom, licher, coniac, răchie, vin și bere se află alcool, aceste fluide spirtuoase conțin otravă; în una beătură să află mai multă, în alta mai puțină, cu cât e o beătură mai tare, cu atât conține mai mult alcool, — cu atât mai multă otravă; în bere și în vinul moale de pe șes, precum și în vinul slăbit cu apă se află mai puțin alcool deci berea și vinul amestecat cu apă sunt beături mai suferibile; s'a adevărit, că răchia e cea mai spurcată și mai stricăcioasă beătură.

Oamenii de specialitate au constatat, cumcă consumarea beuturilor alcoolice slăbesc puterea trupească, atacă organele din corpul omului, a căror funcționare susțin sănătatea; eară din slăbirea puterii corporale se derivă boalele și adevărat constatare din timpuri vechi, că numai în corp sănătos locuște minte sănătoasă.

Zic aceia, cărora le place să bea, că beutura ar întări, ar da putere; o zic însă numai din prostie, pentru că așa au auzit dela alții proști, — aceasta prostie e răspândită mai cu seamă în clasa muncitorilor, a oamenilor cari se ocupă cu munca fizică, cu muncă grea, însă specialiști au dovedit, că beutura nu întărește, nu dă putere, ci numai irită nervii, prin iritarea nervilor omul se simte la început mai vioi și atunci își închipuiește, că beutura dă putere, însă după ce a eșit sau evaporat spirtul din cap, urmează o oboseală sau timpire a nervilor, cu oboseala nervilor începe și scăderea puterii și cu cât mai de multe ori se repetează beutul acestor fluide și prin aceasta cu cât mai de multe ori se repetează iritarea nervilor, cu atât mai de multe ori urmează și slăbirea nervilor și prin aceasta scăderea gradată a puterii omului; la bețivi mai întâiu încep a le trâmura mâinile, iară după aceea urmează slăbirea picioarelor.

Bețivii zic, că fluidele alcoolice încălzesc, dar nici aceasta nu e adevărat; oamenii de specialitate dovedesc că beuturile alcoolice produc numai o ame-

teală în capul omului și aceasta amețeață face pe om de nu simte frigul, ceea ce vine dela timpirea nervilor; însă după ce a eșit spirtul din cap și s'a limpezit de beut, oamenii beutori, fiind puterile lor de alcool slăbite, mai de grabă îngheață, decât cei nebeutori, cei aflați înghețați partea mai mare au fost beutori, oamenii nebeutori au mai mare putere de resintință contra frigului.

(Va urma).

Dela Jafa la Ierusalim.*)

Călătorie de Dr. Badea Cireșeanu.

—Urmare—

Acestea sunt armele firești de apărare ale omului singur în fața oamenilor străini. Vânătorii cei mari din părțile Indiei, tocmai în fața leilor și leoparzilor se arată plini de îndrăzneală, ca să înfricoșeze fearele sălbatice; și aceste arme sunt mai tari de cât cele de fier. Dar și în lume ori în ce loc, omul ce se arată prea bun, prea fricos, este socotit de om nevoiaș și toți se agață de el; iar de unul mai curajos, nu se apropie fiecare.

În hotel mă arătam autoritar, cu întrebări poruncitoare, și cu înfățișarea că cunosc toate părțile orașului și nu sunt strein pe aci. În așa fel eram respectat, servit bine și ținut ca un oaspete de seamă. Toate acestea însă le făceam cu măsură și nu fără prudență, tot ce e preu mult vatămă.

Lundă cu mine din oraș pe un Evreu ce vorbea nemțește, am plecat cu dânsul să cunosc stradele, edificiile și raritățile cetății. Eră răcoare și timp frumos. Am colindat părțile mai însemnate, asupra cărora el îmi dă lămuriri, și apoi am eșit în marginea orașului despre răsărit, unde se află grădinele cele frumoase cu poame delicioase de tot felul. În grădini am văzut vie cu struguri mari, curmali cu roade, banani, pomi ghimpoși numiți arăbește „sabaras“ sau smochini berberieni, ce cresc în sere și în România, dar fără fructe. Am mai văzut ciparoși, portocali, lămâi și alte neamuri de pomi și flori, de o rară frumusețe și o mare îngrijire. În mijlocul unor grădini de felul acesta se află hotetelul „Park“ proprietatea unui german. Aci în hotelul acesta vin bogătași engelezi, francezi, germani, la un adăpost luxos și plin de mulțumire.

După ce am umblat prin grădinile acestui frumos hotel, am eșit de aci și m'am îndreptat cu călăuza iarăși în partea despre răsărit pe lângă o ceșmea și o moară sistematică de făină, proprietatea tot a unui german. Iar mai la o parte mi s'a arătat de călăuză noul cartier evreesc, zidit cu mijloace din fondurile lui Hirsch și ale altor bogătași evrei. Casele erau mici și sărăcăcioase; se vede că Evreii nu o duc tocmai bine în pământul lor de odinioară.

Cu trenul spre Ierusalim. În ziua mai sus arătată, adică Marți 10 August, după ameză, mi am dus lucrurile la gară ca să plec la Ierusalim. Gara din Iafa este mică ca o căsuță și împărțită într'un chip oriental. Până la plecarea trenului am avut destul timp ca să studiez cele ce vedeam aci. În curtea gărei se vindeau pepeni, struguri, alune, nuci, mere pere ș. a. Arabii și alți oameni din popor, cumpărau, mâncau spărgeau alune, nuci, iar cojile le aruncau ori unde voeau ei, fără vr'o sinchisială ori vr'o elementară înfrânare. Acești mănăcătoși râdeau, spuneau glume în limba lor și făceau sgomot mare. Se mai vindea și limonadă întocmai așa ca și pela gările noastre. Dela un timp încolo mă amestecai și eu printre ei și am cumpărat fructe mai

mult în glumă decât de nevoe, și am gustat din ele, făcându-mi de lucru ca să nu mă plictisesc.

Luându-mi apoi bilet de clasa II-a pentru celătea cea sfântă, m'am suit în tren. Vagoanele erau mici și cam neîngrijite; iar trenul avea numai clasa I și a II-a. Odată suiți în tren, în vagonul meu se grămădiră atâția Arabi fără chip și seamă în cât eram aproape asfixiați. Ei se așezau cum le venea mai bine, fără să aibă grije că ar nemulțumi pe vecinul. Unii din ei cam în felul țiganilor noștri, ne găsind loc pe ușă intrară în vagon și pe ferestre par'că pe acolo ar fi fost intrarea și se așezau și ei în spatele veri unui cetățean de ai lor, foarte mulțumiți cu toții de atâta bună-tate. Citeam pe fețele lor o completă fericire și veselie, că să află cu toții în aceeași ceată. Eu și câțiva greci, împreună cu un medic din Suedia, ne uitam la ei și râvneam la fericirea lor.

La ora 2 $\frac{1}{2}$ d. a trenul se puse în mișcare în Palestina spre Ierusalim, având a străbate un drum de 55 cșilometri până în orașul sfânt. În întreagă Palestina atâta cale ferată se află. Eșirea prin Iafa cu trenul este tot ce poate să fie mai frumos. Livezi nesfârșite de portocali, lămâi, chitri și alți pomi, cari sunt cunoscuți la noi numai după nume, îndulceau sufletul nostru. Răcoarea pomilor verzi, escelent îngrijiți și plini de fructe, ne învioră corpul; nu ne puteam sătura de atâta măreție firească. Fiecare pom abia își purta fructele, și părea că eră obosit de atâta povară; unii dintre ei erau încovorați de mulțimea roadelor; iar proprietarii ce îngrijeau de aceste daruri divine, își înseninau privirile în fața celor bogății. Pe când noi cei de viță europeană ne împărțeam mulțumirea văzând aceste frumusețe ale locului, vecinii noștri din tren, Arabii, nebăgători în seamă de această priveliște, aveau altă mulțămire cu totul sgomotoasă: ei toți spărgeau alune, și nuci, în dinți, înghițau cu lăcomie conținutul, iar cojile le aruncau în vagon, chiar și peste noi, fiind după dânșii aceasta o faptă firească și potrivită. Așa e calea ce duce din Iafa până la cea dintâiu stație numită *Lida*, cu deosebire că cu cât ne apropiem de această gară, cu atât și vegetația se mai împuținează.

Lida sau *Lod* este un mic orașel cu 2000 locuitori. Aci a vindecat apostolul Petru pe un om anume *Enea*, de opt ani zăcând în pat, căci eră paraltic; și tot aci se află o biserică zidită de Iustinian. În *Lida* suferi sfântul George martirismul, iar din acest loc fu dus în Nicomidia la reședința lui Dioclețian, unde din nou fu martirizat și așa își dădu sfârșitul.

(Va urma.)

Monografiile comunelor.

Concurs cu premii.*)

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu” și-a luat de scop, ca prin împărțirea de premii în bani să dea indemn și ajutor acelor din cărturarii noștri, cari s'au hotărât să facă descrierea amănunțită (monografia) comunelor din comitatul Sibiu.

Fiecare lucrare are să cuprindă descrierea (monografia) unei singure comune, putând de altfel incurge despre o singură comună și mai multe lucrări.

Lucrările incurse se vor examina de un juriu literar, la propunerea căruia, comitetul Reuniunii agri-

*) Am dori să se ia și în părțile noastre, eventual din partea *Asociațiunei aradane*, asemenea inițiative. Învățătorul P. Vancu a scris monografia comunei Măderat, fără ajutor și fără răsplată. *Nota, de S. S.*

cole va conferi deocamdată următoarele 3 premii și anume:

Lucrarea, care va fi aflată de cea mai bună, se va premia cu 90 cor.

Lucrarea declarată ca a doua de bună se va premia cu 60 cor.

Lucrarea declarată ca a treia de bună se va premia cu 50 cor.

Încurgând mai multe lucrări vrednice de premiat, acele se vor considera la concursul ce-l vom publica în 1908.

Monografiile au să cuprindă între altele cam următoarele:

Istoricul comunei, încât se pot afla date dela întemeiere și până astăzi. Numărul locuitorilor după gen, naționalitatea și religia lor. Câți știu ceti și scrie. Starea morală și materială a locuitorilor în trecut și în prezent. Starea sanitară, traiul, ocupațiunea (Câți au absolvat școli mai înalte, anume cine și ce ocupație are; câți sunt aplicați la meserii, la negoț sau la alte întreprinderi?) Îmbrăcămintea etc. a locuitorilor. Obiceiurile și datinile. Credințele deșarte. Jocul, cântecele, chiuiturile, bocetele, poveștile, glumele etc. Limba vorbită cu toate particularitățile ei etc. Descrierea stradelor, a caselor și a celorlalte zidiri, materialul din care sunt alcătuite, cu câte încăperi și cam câți oameni locuiesc în una.

Descrierea edificiului școlar, anul zidirei lui, numărul încăperilor, al învățătorilor și al elevilor, mijloacele din cari se susține și eventualele isvoare, din care s'ar putea susține și pentru viitor școala. Câți învățători au funcționat la școală și cum se numesc ei.

Descrierea edificiului bisericeii, cu anul zidirei, cu numele celor cari au adus jertfe mai mari la edificare; câte persoane încăp în biserică. Dacă în biserică se găsece lucruri vechi de interes arhitectonic, de sculptură, pictură, literatură, etc. Mijloacele bănești ale bisericii, fondul propriu și celelalte eventuale fonduri și fundațiuni. Cercetarea bisericeii. Numele preoților cari s'au perondat etc.

Descrierea progăzii (țintirimului) cu crucile, stâlpii, cu pomii și cu celelalte podoabe închinat de poporațiune în amintirea iubiților răposați.

Descrierea casei parohiale, a casei comunale și a altor zidiri publice.

Descrierea grădinilor, mărirea și felul de cultură al lor. Să se pună pond deosebit pe cultura poamelor și a soiurilor de poame; descrierea școalei de pomi etc.

Să se descrie hotarul comunei peste tot, cu mărirea lui de odinioară și de acum; apoi să se facă descrierea agrilor, livezilor (fănașeor), viilor, pășunilor, pădurilor și a pământului neproductiv. Uneltele întrebuintate la lucrarea pământului, odinioară și acum, plantele ce se cultivă și plantele a căror cultură nu este cunoscută dar ar fi potrivite a se cultivă. Cât e roada aproximativă anuală, câtă se întrebuintează de locuitori și câtă se pune în vânzare.

Descrierea vitelor și a altor animale. Soiul prețului și numărul lor. Aici să se arete anume ce s'a făcut pentru îmbunătățirea rasei și ce ar fi de făcut și cu ce mijloace pentru viitor.

Descrierea așezămintelor din comună cum și a tot ce de interes este.

Ca îndreptar la descrierea monografiilor recomandăm monografia comunei Orlat de R. Simu, a comunei Gurarâuiui de I. Muntean a comunei Răhău de N. Cărpenișan (și alui P. Vancu din Măderat).

Lucrările adresate „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu” să se trimită până la 1

Octonvrie n. 1907. Ele să se însoțească de plic (cuvânt) închis, cuprinzând un bilet cu numele autorului iar pe plic să se scrie titlul lucrării.

Reuniunea se va îngriji, ca lucrările aflate bune și premiate să fie tipărite.

Sibiiu, 27 Maiu 1907.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pantaleon Lucuța
prezident.

Vic. Tordășianu
secretar.

Nr. 3112/1907.

Concurs.

Prin aceasta se escrie concurs pentru ocuparea postului de **directoară la școala civilă gr. or. română de fete din Arad**, care totodată va avea să conducă și internatul de lângă aceea școală.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- 1.) salariu anual de 1000 coroane;
- 2.) locuință și provădere completă în internat.

Dela recurențe se cere calificare de profesoară pentru școlile civile de fete și în special calificare de a putea propune **limba română și germană**.

Recursele sunt a se adresa până **inclusiv în 1/14 Iulie a. c.** Consistorului gr. or. român în Arad.

Arad, din ședința consistorială plenară a senatului școlar, ținută la 17/30 Maiu 1907.

Consistorul gr. or. rom. din Arad.

Cronică bibliografică.

„*Pomelnicul viilor și morților*“ o condică de trebuință fiecărei familii creștine, care dorește a-și pomeni membrii săi vii sau morți, la sfințele liturgii, parastase etc.

Pe lângă rubricile destinate pentru înscrierea numelor mai conține icoana sfintei Treimi însoțită cu o rugăciune pentru vii și icoana Dlui Hristos cu o rugăciune pentru cei morți.

Are și avantajul a fi întocmit așa că alături de numelui de botez, care se pomenește în rugăciuni, se poate înscrie și numele de familie, datul nașterii, cununiei, morții, astfel că poate servi totodată de o condică familiară.

E întocmit separat și pentru biserică spre a-și înregistra pe binefăcătorii săi cu dăruirile lor.

Se poate procura dela *Tipografia diecezană* din loc și dela *Administrațiunea ziarului „Tribuna“*. Legat în părăți tari costă 30 fil. iar în părăți de pânză 50 fil. + porto postal.

Admisibilitatea căsătoriei a doua a preoților, din punct de vedere dogmatic, canonic și practic, de *Vasile Găina* pref. la facult. teol. din Cernăuți. 1 br. 42 pg. Ed. „Viitorul“.

Tara Noastră 22. La podmol. Comuna „Viitorul“. Sfaturi doftorești. Ogorul e piedecă a unei plugării cuminte. Surdul (poveste). Pentru Românii din America. Știri.

Albina 35. Patru inscripții. Băile Băltătești. Lupta în contra beției. Cartea și viața. Hidromelul. Societăți pentru vânzarea produselor. Carte pentru tineretul dela sate (dare de seamă). 10 Maiu. Sfaturi, Notițe. Ilustrațiuni.

Din public.

— Urmare. —

17. Din Belinț, prin colecta de sub N-rul 499, întreprinsă din partea Dlui Damaschin Cărăbașiu proprietar suma de 7 cor. și anume; Gerasim Sârb protopop 2 cor.; Damaschin Cărăbașiu 1 cor.; cu tasul în Sf-ta biserică 4 cor.

18. Din Comloșul-mare, prin colecta de sub Nr. 489 întreprinsă din partea D-lui Iuliu Vuia învățător-director, suma de 71 cor. 40 fil. și anume: Maria Mihailoviciu 10 cor.; Cleopatra Stamboli 1 cor. Emil Bogdan director 5 cor.; Vasile Hersovi 2 cor.; B. Komlósi Takarékpenztár 10 cor.; Sofron Stanciu 2 cor.; Nagy-Komlósi Népbank mint részvénytársaság 5 cor.; Iuliu și Sofia Vuia 2 cor.; Vichentie Russu 1 cor.; Duschau Ajvacz 3 cor.; Vichente Lupșia, Ioan Palcu, Vichentie Ciolac, Ioan Chiroi, câte 1 cor.; Ilie Groza inv. emerit 2 cor.; Eva Groza 1 cor.; Maria Fleșer 1 cor.; Vichentie Stanciu 1 cor.; Nicolae Polvereșianu 2 cor.; Nicolae Păcurari 1 cor.; Marta S. Mazin 2 cor.; Lena Mezin și Georghită Dogariu 3 cor.; Axena Giroi, Marta Palcu, George Palcu câte 1 cor.; Familia Teodor Nicoară 1 cor. 20 fil.; Iulian Stanciu, Ilie Stan, Valeriu Apostol, Iulian Popescu, George Sebeșian, George Palcu, George Fleșier, George Chiroi, Stefan Ureche cu câte 1 cor. și Luca Contrea 40 fil.

19. Din Secusgiu, prin colecta de sub Nr. 111 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr. or. rom. suma de 5 cor. 80 fil și anume: Comuna bisericăscă 2 cor. Alexandru Popovici paroh 1 cor. Constantin Isfănescu 1 cor. Friszenhalm Mihai iun. 60 fil. George Urban 30 fil. N. N. 30 fil. Petru Ciucur 40 fil. Kaufmann Oszkár 20 fil.

20. Din Sâmbăteni, prin colecta de sub Nr. 220 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr. or. rom. suma de 2 cor. 78 fil. și anume: cu tasul în Dumineca XXXI d. st. Rusalii 2 cor. 78 fil.

21. Din Șimand prin colecta de sub Nrul 241 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr. or. rom. suma de 11 cor. 10 fil. și anume: Angustin Beleş paroh 3 cor. Cu tasul în sf. biserică 6 cor. 70 fil. Ioan Miclăuș episcop 1 cor. Isidor Manuilă econom 40 fileri.

22. Din Mehala prin colecta de sub Nr. 100 întreprinsă din partea On. oficiu parohial gr. or. rom. suma de 20 cor. și anume: Comuna bisericăscă gr. or. română 20 cor.

23. Din Sârbi prin colecta de sub Nr. 324 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr. or. rom. suma de 3 cor. 20 fil. și anume: Eremia Sirca paroh 50 fil. Teodor Groza, Avram Huc, Nicolae Stefea, câte 20 fil. George Bora 30 fil. Petru Stefea, Toma Huc câte 15 fil. Vasile Huc, Antonie Bora, Toma Stefea, Toma Bora, Atanasie Bora, Toma Bora lui Ilie, Simion Bora, Pavel Bora, Ioan Rus, George Bora, Ilie Bora, Ioan Stefea lui Vasile cu câte 10 fil.

24. Din Fechetău, prin colecta de sub Nr. 413 întreprinsă din partea On. oficiu parohial gr. or. rom. suma de 4 cor. și anume: Vasiliu Bulzan paroh 2 cor. la tasul în sf. biserică 2 cor.

25. Din Sat Chinez, prin colecta de sub Nr. 502 întreprinsă din partea D-lui Chira Brancu econom ca

colectante suma de 72 cor. și anume: Jiva Stevi proprietar 5 cor. Alexandru Crăciunescu paroh 10 cor. Alexandru Sandu și soția inv. 10 cor. Jiva Ungurean 10 cor. Văd. Pauna Andrei 10 cor. Eva Dușiu, Ioan Ungurean câte 5 cor. Milan Rachin, Jiva Dușiu, Radu Chiril, Ivanov Streda câte 2 cor. Stefan Bucovan, Manuilă Bosneac, Dimitrie Radu, Avram Ilie, Vlada Gaiu, Teodor Mercea, Dimitrie Dușiu, și Maxa lutchi cu câte 1 cor. (Va urma.)

Concurs.

Nr. 326/907

Spre scopul conferirii de **stipendi** din „**Fundațiunea lui Gozdsu**” pe anul școlar 1907/8 pentru școlile medii, facultăți, universități și școlile de cadeți militari la armata comună și honvezi — se scrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

- a) că sunt fiii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricola botezaților, provăzută cu clausula parohului competent, că și de present aparține la biserica greco-orientală română —
- b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să substearnă studenții dela școlile medii atestatul despre anul școlar 1906/7, iar cei dala facultăți și universități idicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut; că nici averea
- c) proprie, nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă și date pozitive despre această avere și trebuie să fie scris și de preotul locului, iar dacă nu ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie scris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a intrerupt studiile, atunci are să producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa într'acel timp și despre purtarea sa morală pe acest — timp

3. Fiecare concurent are să arete în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voește a continua studiile, cum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei ce voiesc să studieze în străinătate au să arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în cazul dacă li-se va votă stipendiu să se poată îndată esoperă concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școlilor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiilor stabilite în acest concurs (p a c), 2, 3, 6, 8, și 9) numai atunci se vor estradă comandai școlilor militare, dacă concurentul va documentă că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresă la reprezentanța fundațiunei lui Gozdsu Budapest VII, Holló uța 8 sz. **până la 23 Iulie 5 August a. c.**

7. Totodată se provocă toți știpești actuali, prin urmare și cei absolveți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroaselor și câștigarea gradului de doctor, că până la **2/15 Iulie a. c.** să arete rezultatul stu-

diilor din anul școlar 1906/7, căci altcum li-se va sistă stipendiul, resp. nu vor căpătă ajutorul.

8. Petițiunile cari nu sunt instruate cu documentele susamintite sau au sosit după terminul scris, nu se vor luă în considerare.

9. În interesul espedării regulate, fiecare concurent să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimitte rezoluțiunea reprezentanței.

Din șadița comitetului fundațiunei lui Gozdsu ținută în Iunie 1607.

Comitetul.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala gr. or. română nou înființată în **Lugașul-superior**, protoprezviteratul Peșteșului, prin aceasta se publică concurs cu termin de alegere pe **24 Iunie (7 Iulie) 1907.**

Emolumente: 1. Bani gata dela parohie 210 cor. 2. Dela 100 numere de casă, câte o jumătate măsură de bucate, à 1 cor. 50 fil.; Pentru scripturistică 10 cor.; 4. Pentru conferința 10 cor.; 5. Pământ în preț de 40 cor.; 6. 6 metri de lemne. 7. Cvtir liber, cu grădină de 1 lanț. 8. Ajutorul sperativ dela stat. Alesul fără altă remunerație e obligat a provedea și cantoratul în sf. biserică.

Doritorii de a ocupă acest post, sunt poștiți ca recursele lor, ajustate conform normelor statutare, și regulamentare în vigoare, să le subștearnă până la **17/30 Iunie, 1907** subscrisului protoprezviter în **M. Telegd**, având a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din **Lugașul-superior**, spre a-și dovedi aptitudinile în cant și tipic.

Lugașul-superior, 11/24 Maiu 1907.

Teodor Filip,
prot em. paroh, preș. com. par.

N. Filip,
notar com. parohial.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protoprezv. inspector școlar

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala gr. ort. rom. din **Gurbediu** protopopiatul Tinca cottul Bihor cu termin de alegere pe ziua de s. s apostoli **Petru și Pavel** pe lângă următorul salar:

1. Cvtir foarte acomodat și edificiile laterale necesare, cu grădină.; 2. 4 lanțuri pământ arător eventual 100 cor.; 3. Dela 261 numere de case câte 2 coroane; și anume în aceasta suma se cuprinde taxa și spesele de conferință, scripturistică și lemnele precum tăiatul lemnelor; 4. Dela 261 numere de casă în natură câte 1 bradie de cucuruz sfârmat sau 1 cor. în bani; 5. Dela înmormântări mari 2 cor. dele cele mici 70 fil.

Alegândul învățător pentru acest salar va avea să fie și cantor și să conducă în biserică strana, iar recursele lor instruite conform Regulamentului vor avea recurenții să le subștearnă adresate comitetului parohial subscrisului protoprezviter și până la alegere se vor prezentă în vre-o sârbătoare ori Duminecă în biserică din **Gurbediu** spre a-și arată desteritatea în cele rituale. Din ședința comitetului parohial ținută la 1 Iunie 1907.

Nicolae Costa,
președinte.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

2—3

Licitațiune minuendă.

Pentru repararea cu pleu a acoperământului și a turnului precum și pentru văruierea din lăuntru și din afară și vâpsirea ferestrelor și ușilor a sfintei biserici gr. or. rom. din **Batta**, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pe ziua de **10/23 Iunie** 1907, la 2 ore d. a. Licitațiunea se va ține în școala veche.

La licitațiune se poate participa numai verbal, oferte închise nu se primesc.

Prețul de exlamare e stabilit pentru reparare cu pleu și vâpsire în suma de 1087 cor. iar pentru văruiere în suma de 1395 cor. 60 fil. Licitanții vor avea să depună vadiu de 10 % în bani gata, sau în papiră de valoare acceptabile.

Întreprinzătorii nu au drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie pentru prezentare.

Proiectul de spese se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Batta, la 20 Maiu (2 Iunie) 1907.

Ioan Miloș,
cond. of. parohial.

2—3

➔ **Compactor român în Arad** ➔

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de a-
ceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

➔ **Prețuri moderate.** ➔

5

Pentru economi!

„**Peronospin**“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeadăsimant cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“-ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“-ul stropind via, 1 hectolitru vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil. fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 8 pachete trimite francat. Prin întrebuițarea „Peronospin“-ului. via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu să ajungă aceste rezultate, — Pravul de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin“-ul ie deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revânzătorii, comercianții capătă rabaf corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. Prețul 60 fil.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor licheruri. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiu de prune, slibovițiă, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la:

➔ **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros,** ➔

Piața școalei nr. 46.

5—10

„Janus

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➔ **Premii efitine. Condiții de asigurare favorabile.** ➔

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. A Verei institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(3)